

Tres maneres lingüístiques de ser un mateix

MARCEL FITÉ

1. Hans Ulrich Gumbrecht

El número 3 de la revista *Cultura* (cinquena època), editada pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, publica d'una manera força destacada un article ben curiós: «Hi ha, o cal que hi hagi, alguna cosa irreductible en el fet de ser nació?» El seu autor és Hans Ulrich Gumbrecht, professor Albert Guérard de Literatura a la Universitat de Stanford. El professor Ulrich, a més, va ser un dels conferencians invitats el dia en què se celebrà la presentació d'aquest número de la revista *Cultura* a Barcelona.

L'autor comença parlant de la tossuderia dels catalans (i també dels bascos) a l'hora de voler mantenir la seva identitat en el marc espanyol i europeu: «Per tenir una família, una formació acadèmica i una professió, per tenir assegurança mèdica, jubilació i protecció legal, en tindríem prou amb ser europeus i ciutadans espanyols [...] ¿No hauríem d'arribar a la conclusió, ostensiblement oportuna, que és més sensat, tant des del punt de vista col·lectiu com individual, no sols abandonar o posar entre cometes la pròpia identitat catalana, sinó fins i tot afavorir, a la llarga, una absorció de l'espanyola per part de la més àmplia ciutadania europea?» L'autor considera que «això estalviaria diners als contribuents i, sens dubte, augmentaria el nostre ventall de possibilitats individuals». Però la realitat, sempre tan tossuda, no sembla pas anar per aquest camí. Tot i els enormes avantatges socials i les possibilitats d'enriquiment individual que Ulrich ens aventura, la resistència i sobretot –segons ell– la «inèrcia nacional» dificulten la tan meravellosa integració, amb abdicació inclosa, que l'il·lustre professor ens aconsella. El nostre cas –continua dient– podria ser com el d'aquells equips «famosos per no guanyar mai cap campionat», però que tenen «una impressionant afició nacional i fins i tot internacional, que no sols és miraculosament

tolerant amb el fracàs absolut, any rere any, sinó que la seva estima per aquests equips podria arribar a perdre part de la seva intensitat si aquestes fites negatives tan gloriosament mancades de glòria deixessin d'ocórrer».

El senyor Hans Ulrich Gumbrecht, com volent justificar la seva manera de raonar, ens explica que va néixer l'any 1948 a la ciutat de Würzburg, la «segona més destruïda d'Alemanya, després de Dresden» (durant la Segona Guerra Mundial). La seva infantesa, per tant, va transcórrer en un entorn físic constituït per les runes d'antics edificis, autèntics «monuments als morts del passat». Ens diu també que vivia amb els seus pares, tots dos metges a l'hospital universitari, i que estimava amb passió el seu «tendre, generós, tímid i sempre comprensiu avi matern». Un dia, però, aquest seu avi va morir i ell no va trigar a assabentar-se que «aquell avi estimat, durant l'ascens del moviment de Hitler s'havia fet milionari vinculant la seva anterior vida proletària (originàriament era miner carboner), després d'una 'conversió' del Partit Comunista, al Partit dels Treballadors Nacionals Socialistes d'Alemanya». Aquesta descoberta li va provocar un dolor punyent. Per si això no fos prou, després de la mort del seu pare, va poder saber que el seu progenitor no havia estudiat medicina a la Universitat de Würzburg –tal com ell tenia entès–, sinó a «l'Acadèmia Nazi Nacional de Medicina». Per tot plegat, Hans Ulrich ens diu que «mentre el taüt del meu pare s'enfonsava dins la seva tomba» una «idea cruel, desesperada i tan clara em va passar pel cap [...]: Ja és hora que tots vosaltres desaparegueu de la superfície de la terra».

Actualment, el professor Ulrich fa una dècada i mitja que viu als Estats Units, on intenta vanament, diu, «escapar de la meua nacionalitat alemanya» ja que «parlo amb accent alemany la llengua del meu país, és a dir, la llengua del país que he escollit per a la meua família i per a mi mateix». Això, a més a

més, el fa adonar, continua dient, «amb dolor i decepció, i fins i tot, a vegades, ràbia, que mai no seré tan visceralment americà com havia somniat a convertir-me». Per a acabar-ho d'adobar, els seus fills, diu, «adoren Alemanya i tot allò que la fa ser tan germànica, i troben que els meus problemes amb Alemanya són totalment exagerats (els dies bons) i histèrics o histriònics, per citar-los literalment (els dies dolents)».

Dit tot això, l'autor conclou que «el fet de ser nació ha de continuar sent una realitat irreductible fins i tot en aquesta etapa històrica de 'globalització', sempre i quan, aquesta «idea de nació» sigui la d'una «comunitat constitucional de responsabilitat interna».

Després de llegir diverses vegades l'article en qüestió, aquest lector corrent que sóc jo es queda perplex i desconcertat. Què ens ha volgut dir el professor Ulrich? Per què ens ho diu a nosaltres, catalans, tot això? Quina imatge té el professor Ulrich de Catalunya, de la seva història i de la seva llengua, tan obsessivament perseguida, maltractada i minoritzada?

Entenc que la Conselleria de Cultura i els responsables de la revista tenen tot el dret a decidir els continguts de la publicació, les reflexions que creguin convenientes i, en definitiva, la manera com es gasten els diners dels contribuents; però, tot i això, crec que no seria demanar massa, i potser ni tan sols gaire –atès que el pressupost devia ser prou generós: en la presentació de *Cultura*, a part de Mr. Ulrich encara hi havia algun altre conferenciant convidat, procedent també dels Estats Units–, si els pregava que vetllessin per una bona correcció lingüística dels articles de la publicació. Tant des del punt de vista simplement normatiu («insistir en què el dret...», «per molts a alemanys...», «en un territori limitat dins aquest estat declaren la seva voluntat d'independitzar-se d'aquest...», «poso en marxa aquests records...», «està clar que...», etc.) com de l'estilístic. Això, a part de dignificar

la revista i posar-la a l'alçada que el seu títol exigeix, facilitaria que els lectors corrents hi poguéssim accedir amb moltes menys dificultats.

2. Jaime Mayor Oreja

El senyor Mayor Oreja, parlamentari europeu pel Partido Popular, qui ens ho havia de dir!, ha trobat la pedra filosofal que obre la porta a l'aprenentatge i al perfeccionament de segones llengües. El mètode és senzill i econòmic i sembla increïble que no s'hagués acudit abans a ningú. Que n'aprenuin els meus admirats J. Dewey, Wittgenstein, Vygotsky, Piaget, Brunner i tants i tants investigadors que durant anys i panys han estudiat el tema fins a l'extenuació: la millor manera d'aprendre una segona llengua i, de passada, desenvolupar una intel·ligència prodigiosa, és prohibir la primera. Així és com ho va dissenyar un besavi del flamant parlamentari amb uns resultats realment indiscutibles. El mateix Mayor Oreja en va fer un breu recordatori en una visita que efectuà a Barcelona durant la campanya de les passades eleccions europees. «Mi bisabuelo –un coetáneo y amigo de Sabino Arana (que) representaba todo lo contrario– prohibió a sus hijos hablar vasco en casa, para que aprendieran bien el español i no se encerraran en el granero.»

El que es desconeix d'aquest brillant mètode, però, és que si prohibint

la segona llengua se n'aprendria, amb la mateixa facilitat i eficàcia, una tercera. Si això fos així, em penso que ja hauria arribat l'hora de posar fi al monolingüisme endèmic que flagel·la una bona part de l'Estat espanyol. Seguint el ja famós mètode Oreja (fins i tot el nom hi escau), n'hi hauria prou de prohibir el castellà perquè aquella gent aprengués l'anglès, el francès, l'alemany i, ja no cal dir-ho, el català, l'euskera o el gallec.

I aquí sí que la manera de raonar del senyor Oreja és d'una puresa total, sense cap mena de condicionament ni complex de culpa. Observeu que mentre el professor Ulrich justificava les seves renúncies fent referència al passat nazi dels seus avantpassats i al pes en la seva consciència que aquest fet li suposava, el raonament del senyor Oreja no sembla pas tenir cap d'aquestes tribulacions ni manies. En efecte, en una entrevista relacionada amb el tema de la Memòria Històrica, feta a l'octubre de l'any 2007, el parlamentari europeu es preguntava: «¿Por qué voy a tener que condenar el franquismo si muchas familias lo vivieron con naturalidad y normalidad? Yo no lo he condenado. ¿Cómo voy a condenar lo que representa un sector muy amplio de los españoles? El franquismo forma parte de la historia de España.»

3. Josep Guardiola

Sembla, doncs, que abandonar una llengua minoritària pot tenir molts

avantatges. Segons el professor Ulrich, aquesta opció «augmentaria el nostre ventall de possibilitats individuals», és a dir, ens faria més rics, i poderosos (puix que potser començaríem a «guanyar algun campionat»). Segons el senyor Oreja, aprendríem millor noves llengües, per la qual cosa, seríem més oberts, més intel·ligents.

Contra aquests arguments, de tant pes, autèntics míssils contra qualsevol llengua sense defenses, m'agradaria contraposar-hi un tercer personatge, Josep Guardiola, l'actual entrenador del F.C. Barcelona. Guardiola, eficient i senzill alhora, que jo sàpiga no ha parlat mai d'aquest tema. Ell es limita a fer la seva feina i a portar la seva catalanitat arreu on va, de la manera més normal, senzilla i agradable. Parla en català amb naturalitat tant a Numància com a Nova York. I, sense haver hagut de renegar mai de res, contesta quan ho creu convenient en anglès, en francès, en italià o en castellà. Jo no sé si Guardiola disposa del «ventall de possibilitats individuals» –de la riquesa– de què parlava i deu gaudir el benemèrit professor Ulrich. I també desconec si té la capacitat intel·lectual per a l'aprenentatge d'idiomes –la dimensió de la qual ignoro– d'aquest crani privilegiat que deu ser el senyor Oreja. Del que no tinc cap mena de dubte, però, és que la fama de Guardiola no serà deguda al fet de no «haver guanyat mai cap campionat». ♦

www.culturamenorca.org/sal

La teua web de consulta sobre la llengua catalana a Menorca:

publicacions

cursos

normatives

ajuts i campanyes...

i l'espai virtual **Bústia de la Ciutadania**

per poder fer consultes o comentaris sobre la llengua.

CONSELL INSULAR DE MENORCA
DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI, EDUCACIÓ I JOVENTUT

CONSELL INSULAR DE MENORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI, EDUCACIÓ I JOVENTUT

Servei d'Assessorament Lingüístic

Actuacions

Bústia de la Ciutadania

Llengua

Jornades

Reglaments, normatives i legislació

Benvinguts/Benvingudes

al web de llengua catalana i assessorament lingüístic del Consell Insular de Menorca. Aquí trobareu informació relativa a la llengua catalana a Menorca i a les tasques en matèria de normalització lingüística que es fan des del Consell.

Novetats

Cursos de llengua catalana per a estrangers a Alaior +info

Concessió d'ajuts per al foment de l'ús del català en establiments

Bústia de la ciutadania

ABSTRIBACIÓ

Per Pilar Vinent

ABSTRIBACIÓ

Per Marta

ABSTRIBACIÓ

Per Pilar Vinent

ABSTRIBACIÓ